

TÜRKİYE'DE DEVLET LİSELERİNDE AKADEMİK DİRENÇLİLİK PROFİLİ

PISA 2009 Türkiye Verisinin Analizi

- Bu araştırma, PISA 2009 verisini kullanarak Türkiye'de devlet liselerinde okuyan 15 yaşındaki öğrencilerde dirençliliğin betimleyici bir analizini sunmaktadır.
- Dirençlilik, dezavantajlı sosyoekonomik altyapıdan gelip yüksek akademik başarı göstermek anlamında kullanılmaktadır.
- Dezavantajlı öğrencilerden oluşan örneklemimizin çoğunluğu (% 73) dirençli olmayan öğrencilerden oluşmaktadır.
- Bulgular dirençli olma ihtimalinin cinsiyete, coğrafi bölgeye ve program türüne göre farklılaştığını ortaya koymaktadır.
  - Matematik alanında dirençli olan öğrencilerin çoğunluğu erkekken kız öğrenciler Fen ve Okuma alanlarında daha dirençli olma eğilimi göstermektedir.
  - Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu dirençli öğrencilerin en seyrek olduğu bölgelerdir.
  - Fen Liseleri ve Anadolu Öğretmen Liseleri en yoğun oranda dirençli olma ihtimali olan öğrenci bulunduran okul türleridir. Bu program türlerindeki dezavantajlı öğrencilerin neredeyse tamamı, Anadolu Liselerinde ise dezavantajlı öğrencilerin yüzde 80'ine yakını dirençlilik göstermektedir.
- Ayrıca belirli boyutları ile okul kaynakları, politikaları, finansmanı ve yönetişimi de dirençlilik ile bağlantılı görünmektedir.
  - Öğrenci-öğretmen oranının yüksek olması dirençli olma ihtimalinin düşük olması ile ilişkilidir.
  - Öğretmen açığının yüksek oranda olması dirençli olma ihtimalinin azalmasıyla; eğitim materyallerinin yüksek kalitede olması ise dirençli olma ihtimalinin artmasıyla ilişkilidir.
  - Okul finansmanına ebeveyn katkısı tüm alanlarda dirençli olma ihtimali ile pozitif yönde ilişkilidir.
- Son olarak okulun disiplin ortamı ve belirli bir ölçüde öğretmen-öğrenci ilişkileri de Türkiye'de devlet liselerinde dirençliliği istikrarlı biçimde tahmin eden etkenler olarak öne çıkmaktadır.
  - Okullarda öğrenme ortamını etkileyen faktörler arasında, okuldaki disiplin ortamı, tüm alanlarda tutarlı olarak dirençli olma ihtimali ile doğru yönde ilişkilidir.
  - Öğretmen-öğrenci ilişkileri Fen ve Okuma alanlarında dirençli olma ihtimali ile doğru yönde ilişkilidir. Daha iyi ilişkiler, daha yüksek direnç oranı ile bağlantılıdır.
- Bu bulgular, herkes için kaliteli eğitimi amaçlayan politika yapımcılar için faydalı olabilecek ipuçları barındırmaktadır.